

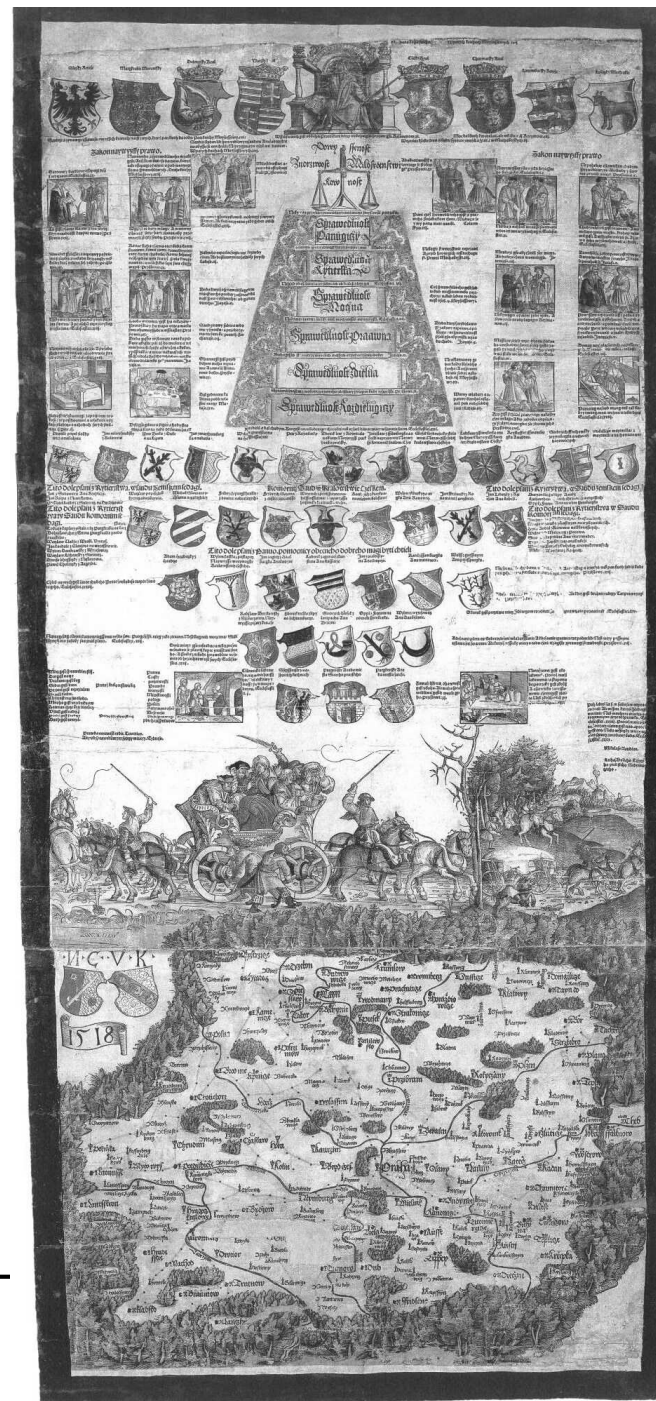

DĚJINY MAPOVÁNÍ ČESKÝCH ZEMÍ

Nejstarší mapy

- Mikoláš Klaudyán (1518) – člen jednoty bratrské (lékař). Tištěna v Norimberku.
- 1:637 000
- Orientace k jihu
- 280 měst (král.x panská, dle víry)
- Ručně kolorovaná

M · C · V · K

1518

WAL

St. Swithun

W. S. S.

W. S. S.

London

Quebec

Ant

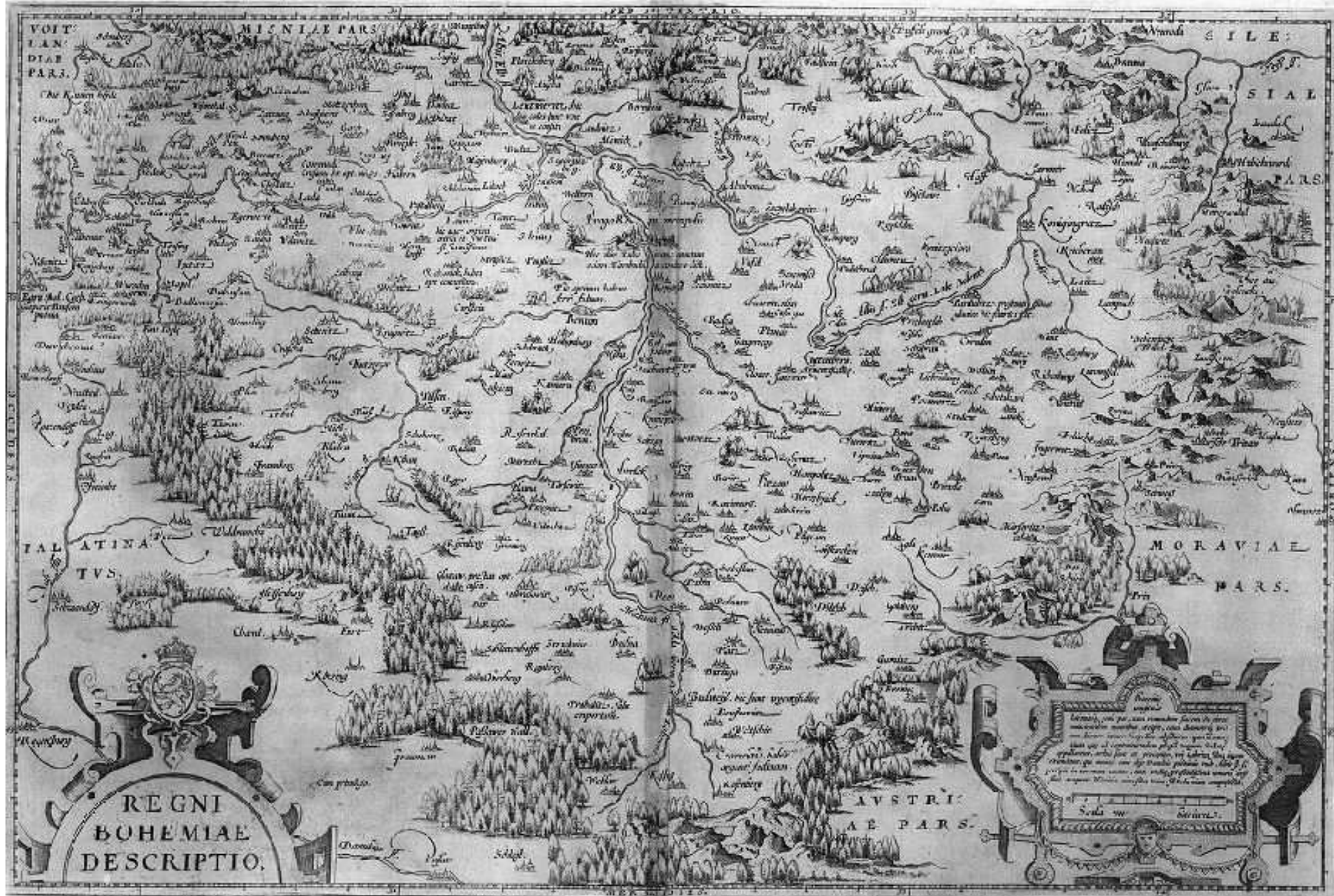
St. Swithun

St. Swithun

St. Swithun

- J. Criginger –
mapa Čech(1568)
- Kopečková
metoda
- V Orteliově i
Mercatorově
atlase
- 1: 680 000 (k
severu)

- Pavel Aretin z Ehrenfeldu - mapa Království českého (1619 - znovu vydána 1632)
- Obsahově bohatá – (poprvé zobrazeny hranice krajů)
- 1200 měst
- 1 : 504 000

- M. Vogt – mapa Čech (1712)
- Plasský klášter
- 1 : 396 000
- Příloha k popisu Čech
- Nebyla rozšířena.

Müllerovo mapování

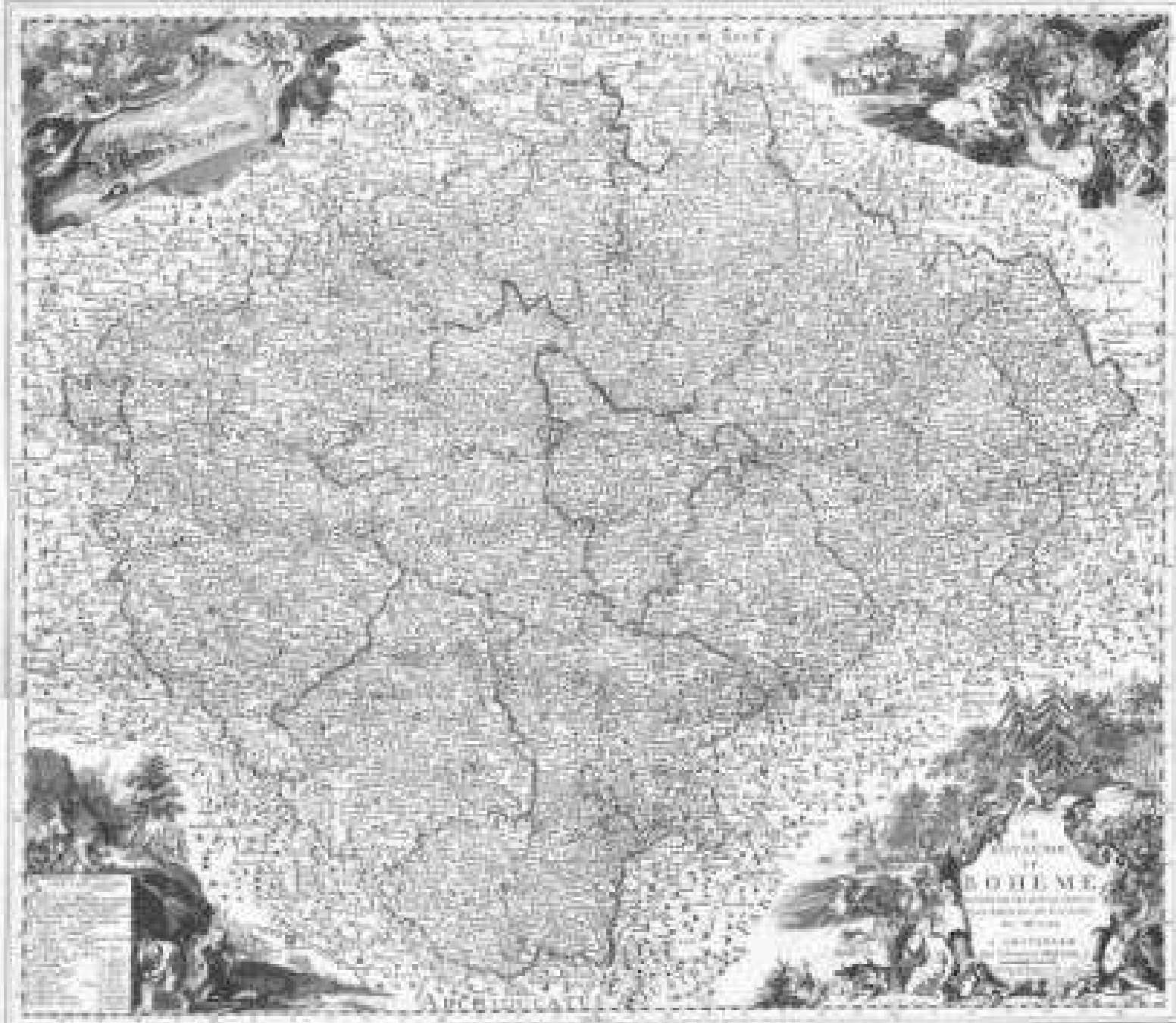
- 1723 - první podrobné mapování Čech
- Johann Christoph Müller
- mapováno v měřítku 1:132 000
- 25 listů 1:107 000
- celková plocha 2,82 x 2,4 m
- 12 495 měst, administrativní členění státu, rybníky, lesy
- z toho: Müllerova mapa Čech 1:132 000
- Mapa království českého 1:673 000

M A P P A T O T T I U S R E G N I B O H E M I A E.

A. C. COOPER, GEOGRAPHER, 10, SOUTH STREET, LONDON, E.C. 4.

FABRICIOVA MAPA MORAVY

- 1569, i část Dolních Rakous až po Dunaj
  - Pavel Fabricius - vídeňská lékař, matematik a kartograf
  - zkomolené názvy měst
  - 1:288 888, má orientační síť
  - na 6 měděných deskách - v ČR dochován jediný neúplný výtisk
  - v Orteliově atlasu
-

MARCHIONATUS MORAVIAE

SEPTENTRIO

Das Markgraffthum Mähren

ANZEIGEN DER VERWALTUNGSGEBIRGE
VON MORAVIEN UND MÄHREN
VON DR. JOHANNES VON MÜLLER
Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
Prag, 1878

1878

- 1. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 2. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 3. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 4. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 5. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 6. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 7. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 8. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 9. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
- 10. Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung

Die Provinzial-Verwaltung
Mährisch-Schlesische Provinzial-Verwaltung
Prag, 1878

Verwaltungsgrenzen

SCALA MILIARIA

M. R. D. I. S.

M. D. L. X. IX
CAR. IV. V. V. A. R. I.

Hungerland

HUNGARIA PART
Hungaria auf der
Grenze zu

Prag

Brno

Prag

O
R
I
E
N
T
A
L
E

MORAVIA MARCHIONATUS. MERHERN *Authore P. Kærio.*

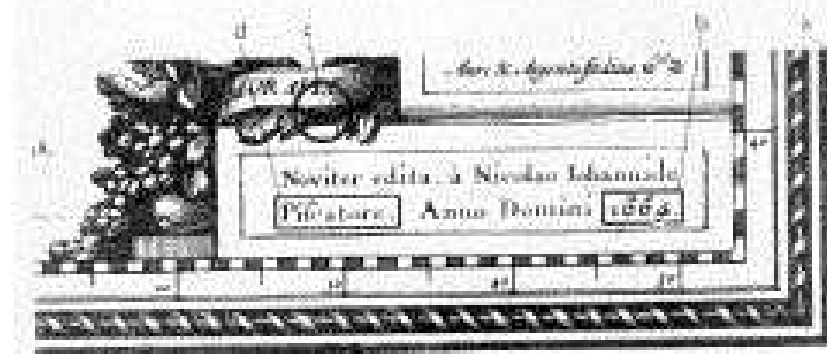
Fabricsova mapa Moravy z roku 1569, vydání z roku 1625

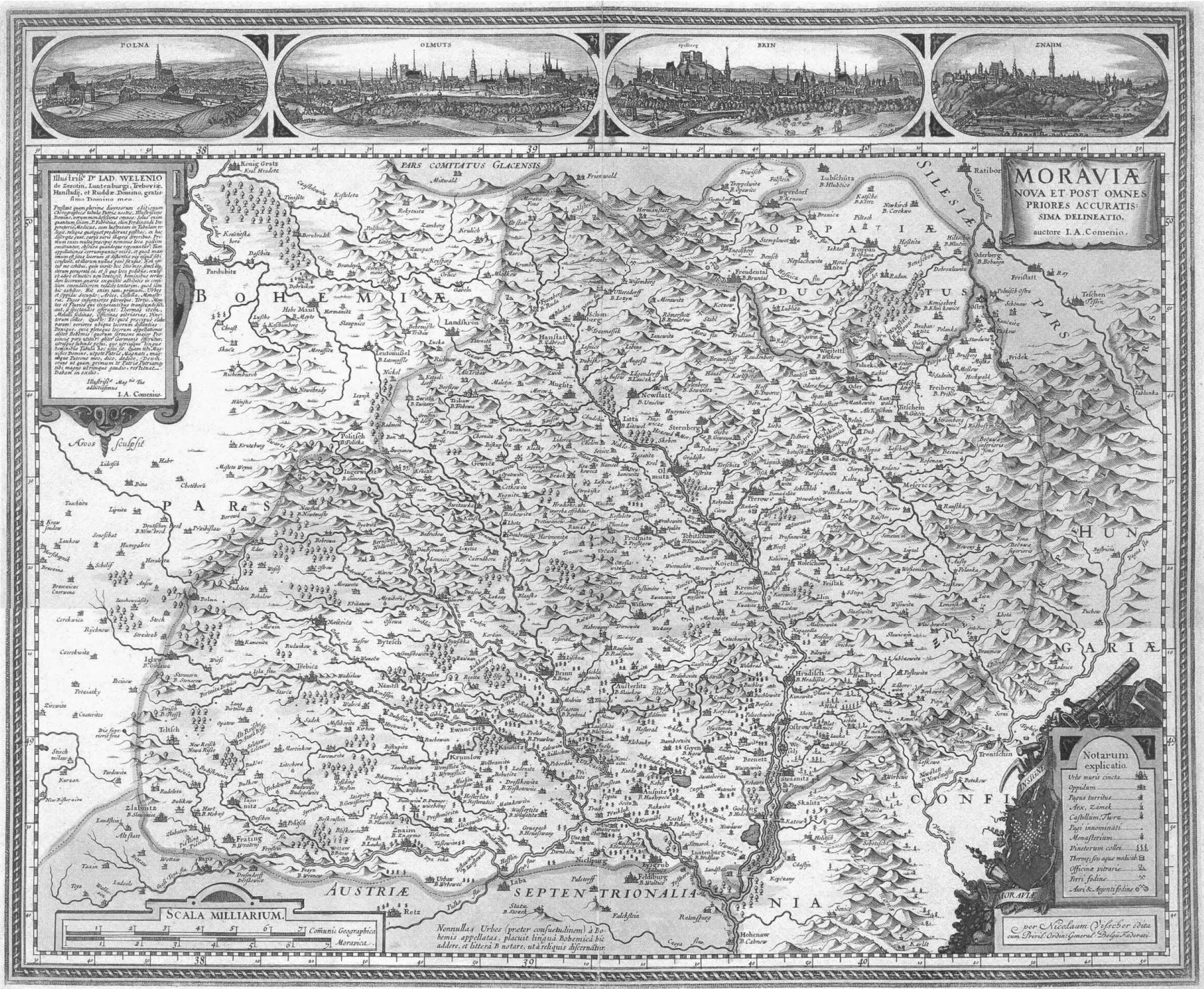
Komenského mapa Moravy

- Jan Ámos Komenský
– mapa Moravy
(vzniká v letech 1614-1622)
- Nejstarší známá kopie
1627 (1624)
- 70 vydání
- Podrobná
města, Vinice, 4 veduty

(Ml. 7) Reprint z mapy Komenského rytíř KMM P z roku 1627

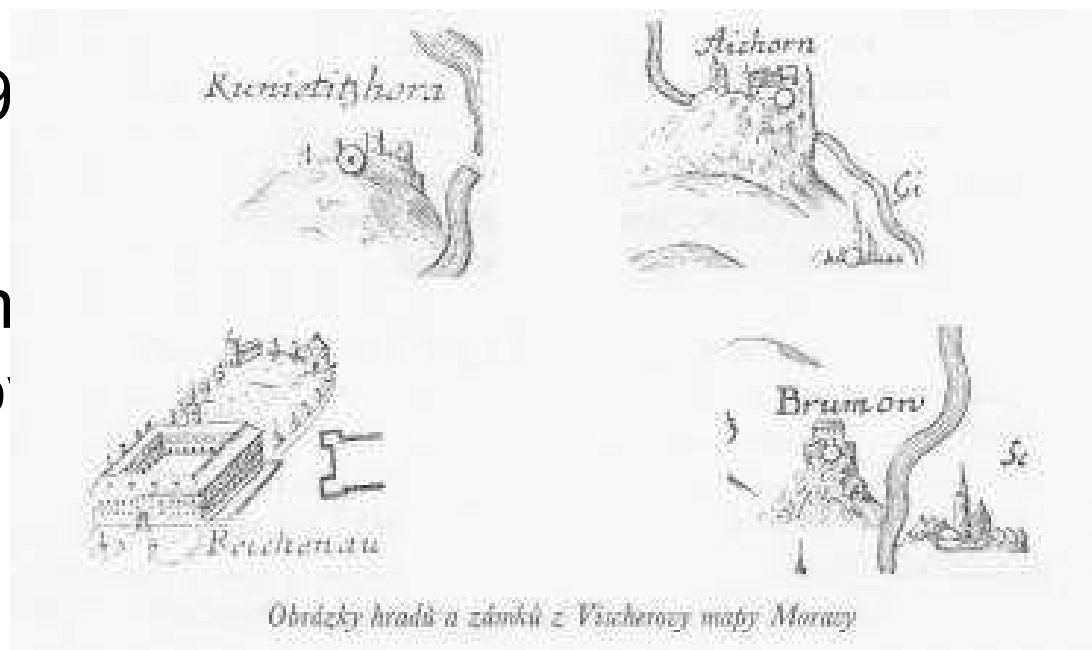

Komenského mapa Moravu z roku 1680 podle rutiny z roku 1627

- Georg Matthaus Vischer Tyrolensis mapa Moravy (169
- 1:189 000
- Dobrá podrobná m (zastíněna Mullero mapováním)

- **MÜLLEROVO MAPOVÁNÍ**
- dokončeno v roce 1716
- Vydali ji moravští stavové (Stavovská mapa)
- 4 listy 1:166 000
- G.C. Müller- císařský zeměměřič pověřen vytvořením podrobných map
- Obdélníkové válcové zobrazení

■ **HELWIGOVA MAPA SLEZSKA**

- 1561, ve dřevě na 4 listech
- 1:550 000, má orientační síť
- bohatě zdobená
- orientována k jihu - aby Odra tekla z Horního do Dolního Slezska (shoda dolů)
- v Orteliově atlasu

Die Kaiserliche Königl.
Ungarisch-Böhmische
Kaiserliche Hof- und Staatsdruckerei
in Wien
1878

Die Kaiserliche Königl.
POLONIA

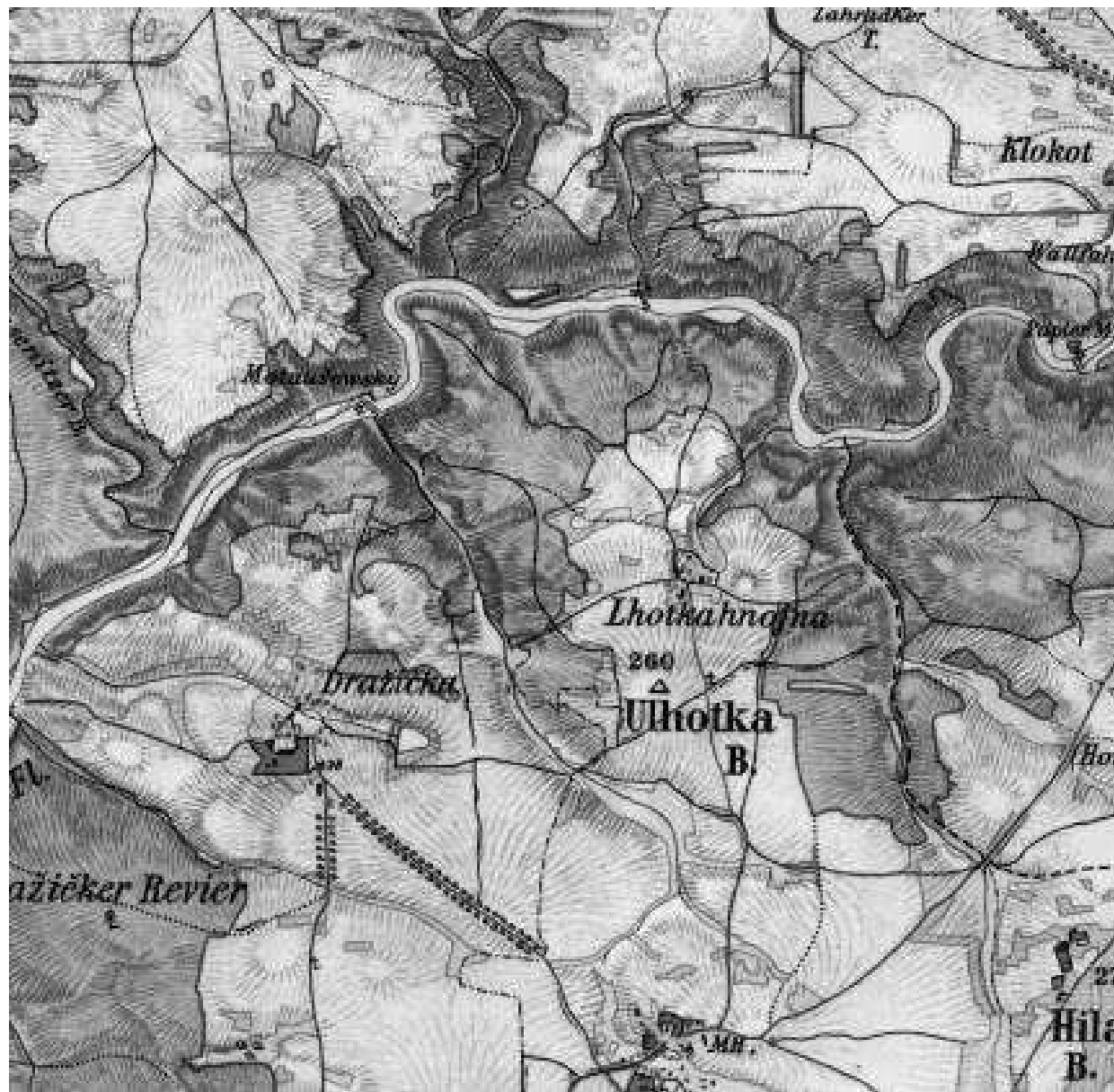
Verlag von
Karl W. Schönböck
in Wien
1878

- Müller připravoval mapu Slezka (1721 – zemřel)
- J.W. Wieland – dokončil (mapy v měřítku 1:100 000 – 1 : 150 000 pro jednotlivá knížectví)

Vojenská mapování

- **1. Vojenské mapování - JOSEFSKÉ**
- 1763-1787 na příkaz Marie Terezie
- základem byly Müllerovy mapy (z roku 1720) - doplnění jejich obsahu metodou „od oka“ (bez triangulace) do zvětšenin 1:28 800 (největší v Evropě)
- výsledek = 5 400 sekcí:
  - barevné mapy 1:28 800 (1:14 400 města a voj. prostory)
  - mapovaly se: cesty, zděné budovy, kamenné mosty, louky, pastviny a řeky, k tomu doprovodné popisy krajiny a obcí
  - nebylo jednotné, nelze sestavit celé Rakousko
  - nebyly nikdy vydány, zůstaly v originálech, uloženy ve Vídni
  - výškopis šrafami, polohopis velmi podrobný
  - odvozena: **Malá mapa království českého 1:115 200**

- **2. Vojenské mapování - FRANTIŠKOVO**
- 1809-1869 (napoleonské války), Čechy 1842-52
- **triangulace** (předcházelo budování triangulační sítě 1824-40: 2 623 trigon. bodů III. řádu), poprvé dřevěné konstrukce
- 1:28 800, lavírované v 11 barvách, ale zveřejněny jen odvozené zmenšeniny:
  - 1:144 000 - mapy speciální
  - 1:288 000 - mapy generální
- výškopis pravými Lehmannovými šrafami
- odvozena: **Speciální mapa království českého 1:144 000** (38 listů, nejstarší veřejné mapové dílo na území Čech)

■ **3. Vojenské mapování**

- 1870-1883 (po prohrané prusko-rakouské válce 1866)
- požadavky dělostřelectva a industrializace
- použita **nivelace**, výškopisné práce Karel Kořistka, kombinace Lehmannových šraf a vrstevnic (20 m)
- mapovalo se v **1:25 000**, nový klad listů, barevné
- na základě trigonometrických katastrálních sítí
- Besselův elipsoid, Ferrský základní poledník (systémy Gustenberg a Sv. Štěpán), jadranský výškový systém
- sekce topografická (jedenáctibarevné), speciální (pouze ČB), generální (čtyřbarevné)

- 1919 vzniká Vojenský zeměpisný ústav v Praze – reviduje a vydává v českém znění mapy 3. voj. Map.
- **1920** - reambulace (přeložení, doplnění obsahu, vrstevnice po 20, 10 a 5 m), bez šraf
- **1928-33** - prozatímní vojenské mapování v měřítku 1:10 000 (jen 3 % ČSR)
- 1934 – VZÚ (nové mapování)
Podklad – jednotná trigonometrická síť
Úhlojevné kuželové zobrazení v obecné poloze (Křovákovo)
1938 – mapování zastaveno

- Po r. 1948 – zavedeno Gauss Krugerovo zobrazení v 6-ti stupňových pásech.
- Souř. Systém S42
- v měřítku 1:25 000

Civilní mapování

- Patent o pozemkovém katastru – císař František I. (1817)
- Trigonometrický základ – triangulace
- Upravené Cassini-Soldnerovo zobrazení
- Pro každou obec
- 1869 – revize
- 1883 – Stálá evidence PK (nové M 1:2500)
- 1934 – Nové kat. mapy (Křovák 1:2000 nebo 1:1000)
- Po 1945 Státní zeměměřičský a kartografický ústav
- Od r. 1954 Ústřední správa geodézie a kartografie